

LEPOZNANSKI LIST.

Zlata hruška.

(Drugi del.) *

Ko se Radovedec zopet od padca zavé, mu je zala plesavka iz rok zginila in on leži pred srebrstenim in zlatam kritim gradom. On si mane oči, se prijema za čelo in se debelo okrog ozira. To početje bi bil še dalje gual, ko bi ne bili iz grajskih vrat štirji pritlikovci privihrali in ga z besedami: Nov lov za gospó! silovito napadli. Radovedec je bil korenjašk mož in zlo ga je mikalo pritlikavce s krepko pestjo odgnati. Pa besede lov za gospó! ga tako potolažijo, da se brez overe pritlikavcam povežati in odpeljati da. Le to bi bil rad vedel, kakšni gospej bo služiti mogel. Bi bila stara, bi bile gotove sitnosti v službi, pa pogina se vender tudi tu ni bal; zakaj neoverzljiva resnica je, de lepota vsem dopade in de jo slasti stare gospé po vrednosti cenijo, de je pa on zares postaven možak bil, so mu pa zerkalaste, srebrosvitte stene pričale. Bi bila pa gospa mlada; o potem bi bila pa sužnost se sladka in se marsikdo drugi bi se ji bil z radovoljnostjo vlonil. To premislivši je jel Radovedec ze ta in un naklep kovati, kako bi se oblastnici prikupil, ktero mu domišlja de dalje bolj živo v prvem cvetju mladosti pred oči stavlja. Zlo neprijetno se mu te misli razkade, ko ga pritlikavci namest v krasno izbo krasne gospé v konjsko stanico pripeljejo ter mu odkazavši, kaj mu je vsak dan storiti odidejo in vrata terdo za sabo zaklenejo. Kraj, v katerim je bil, sicer ni bil štali podoben; imel je oglajen tlak, svitile stene, marmeljnové jasli in mehko, pirnato posteljo, pa nikdar za plačilo oblastnice viditi, je bila vender pregrenka osoda, ki se je le sčasama pozabiti mogla. K sreči je imel Radovedec kratkočasno družino: tri konje, ki so tudi človeški jezik znali in zatorej po dokazu verjetniga Herderja tudi um in pamet imeli. Ker jim ni bilo treba kakor ljudem za živč škerbeti, so imeli ti čudovitni žebci priložnost in čas se še veliko veliko bolj izobražiti, kakor to človek zamore, tedej tudi Radovedec z veliko pazljivostjo njih po pol ure poslušal.

*) Ki ni lanskiga časnika bral, mu v kratkim prvi del povemo. Radovedec je mogel zavolj svoje učenosti svoj staroljubni dom Šišmiševo zapustiti in pride po mnogis poskusih silačen želodec nasititi, v deželo bolniga kralja, kterimu je prorokoval, de ga le okus zlate hruške oteti zamore. Kralj obljubi prinesitelju ozdravila svojo hčer dati. Radovedec jo hoče dobiti in pleza sedem let v drevo verh pridši pa na klopici, ki je jondi, zaspi in pade v sladki sanji, de z zalo deklico pleše, v bližnje nebo. Vse dogodbe, ki tu slede, so tedaj v raznih krajih nad nebežam misliti.

(Dalje sledi.)

Cestopis.

(Dalje.)

Neka posebna skrivnost je v značaju i zgodovini slavenskoga naroda, da se pri njem mestjanstvo (gradjanstvo, Bürgerthum) razviti ne more; ne samo pri Rusih, tudi pri ostalih slavenskih ljudstvih se nikder ne vidi krepko razvijanje gradjanstva. Ne Polaki ne Jugoslovenci ga neso razvili, pri Čehih pak je gradjanstvo od Nemcov osnovano, u čeških mestih se do danesnega de večidel Nemci stanujo.

Duže kot pol stoletja si je ruska vlada prizadevala, gradjanstvo osnovati. Katarina II. je za Gradjansko vstavo ukaz dala v nemškem duhu, na nemško kopito! Moramo spoznati, da vsi ti ukazi so bili le nevgodno delo brez zaželjenoga konca, kteroga si je vlada obetala. Pri Rusih je močen duh pritovarševanja ¹⁾. Nemški duh pridruževanja ²⁾, na kterem je gradjanstvo utemeljeno, je narodnemu značaju Rusov zevsema. Duh pridruževanja je protiven narodnim običajem, družbinskim navadam raskoga ljudstva, mislim da se tudi nikol vkoreninil ne bode.

Rus je za vse spodoben i prebrisan. Rus lahki med vsemi narodi ima naj več praktičkoga razuma si kak primeren stan izvoliti. Alj kar je Nemcu tako prirodjeno, nagnjenosti ljubezen do svojega stana, do svoje obrtnie, svojega rokodelstva; toga Rus neti ne pozna.

Pravi Nemec ljubi svoj stan, ga noče s nikakim drugim zameniti; svoje obrtnie, ktere se je enkrat posvetil, ostane veren; opravlja svoje rokodelstvo z ljubeznjo, stanovitnostjo, nekakim ponosom, on išče svoje hvale u tem, da se v svojem delu do popolnosti izobrazí, ga veseli, če mu delo po sreči izide. On misli, da je po previdnosti k temu svojemu izvoljenomu stanu poklican, da temu poklicu mora tudi zvest ostati.

Ne tako Rus; zveksine odloči primerek, ktera med mnogimi sposobnostmi (ktere mladeneč ima) se naj pred naj izobrazí. Zemljski gospod poišče med mladenci svojih rabov na veliko izvoljo, kteri bodi črevlar, kteri li kovač kteri li kuhar, kteri li pisar i. t. d. Skrbni vlastini ³⁾ da dobrih rokodelcov dobijo, dajo tudi mladeneč mestrom na 3, 4 do 8 let u uk. Polkovnik ukaže u svojem polku brez težke izvolitve: Toliko i toliko momkov ima biti sedlarov, toliko kovačev, ti imajo biti godci uni pisari u pisarnici!

Pa res to postanejo, ino sicer vsikdar nekakvo urnostjo i prebrisanostjo! Iz teh bivajo praviloma naj poštenii naj bolji rokodelci, delavci in umetniki, ker od zunajne oblasti pri-

¹⁾ Pritovaršanje — associatio.

²⁾ Pridruženje — corporatio.

³⁾ Vlastin — Gutsherr.

morani potem pri svojej enkrat početi obrtnii tudi ostanejo. Pri kronskeh kmetih je prvi nagib za mladenča od starišev ali zlahte ali pak si sam izvoli kakšno delo. Se je mladeneč kakvoga rokodelstva sam lotil, ni misliti, da bi se v teistem do popolnosti izobrazil. Ljubezni ali povdanosti do svojega stana, do svojega rokodelstva nema nikake.

Je Rus postal bogat tergovec ali tovarnik, on vender ne ljubi, ni natvezan na svoj stan, na svojo obrtnio. Ta mu je le pomoček obogateti. Priprosti muzik, kmet, je ljubezniv, iz srčca dober, ko brže pak si bogatstva pridobi, spekulant, trgovec postane, je popačen i velki lupež!

U vsih velikih mestih se vidiš lastovite podobe, lastovite noše. Tudi v nemških mestih se naideš ljudi v deželnej noši, alj to so že redke iznimke! Mestni stanovniki so povsodi deželni obleč zavrgli, le seljani v bližnih vesnicah so še v deželnej obleki ostali. V Moskvi so vsi stanovniki užijih vrst tedaj do 9/10 še v narodnej noši. Med temi vidiš čudne, vmes tudi odviše značajne podobe. Med temi je naj naj bolj lastovita podoba dvornikov. On je hišni hlapec i vratar. Dvornik je leto i zimo na dvorišču, pod uvoznimi vratami ali na cesti. Ima paziti na cesto, da se u lepej snagi ohrane; ako li toga ne véini, gorje jemu njegov dober stric budočnik se nič ne šali! Zjutroma i zvečer ti nevtrudno pometa pred hišnim kapom ali na dvorišči, čegar neomenjen gospod on je. (Od dvorišča tudi ime dvornik.) On je srednik med hišnim gospodom i med najemniki. ⁴⁾ On ima oskerbovati vse hišne popravke, dimnike pregledovati i. t. d. Na njega se varovčia ⁵⁾ obrne u vsem, kar najemnika zadene, je treba jim prebivališni list podpisati ali potrebuje kakvo drugo pismo od varovčie, vseli k dvorniku pribežijo. Večidel opravljajo to službo stari vojaki, pa tudi vsak kmet rad u njo stopi.

Naj bližnji stric dvornika je budočnik. Kakor je dvornik čvar dvora, tako je budočnik čvar ceste. Na óglu vsake imenitne ulice je z desek zbita bajtica, stanišče budočnika. On je naj nižji služabnik varovčie, jemu je nadzorničtvo ceste izročene. On ima paziti, da se cesta snažna ohrane, ima vediti, kdo li u vsakej hiši stanuje, pri njem se ima vse zvediti i. t. d. Praviloma stoji budočnik veličasten v popolnej brezdelavnosti pred svojej bajticoj naslonjen na svojo močno alebardo, ter pusti ljubo solnce sijati na šubu (kožuh) svojega široka herbta.

⁴⁾ Najemniki — Miethsleute, ki najemnino plačujejo od stanišča.

⁵⁾ Varovčia — policia.

(Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 66.

Št. 8831.

Oznanilo.

(180.) c 1

Ker je izvoljeni izvolitvi zastopnika namestnika dolžnih v nekdanjem novomeskem okrožju se odrekel, bo 10. novembra t. l. nova volitev pri c. k. okrajnem poglavarstvu v Novem mestu pod vodstvom tamošnjega gospoda okrajnega poglavarja.

Kar se s tem sploh naznani.

Ljubljana 27. septembra 1851.

Št. 8705/1467.

Oznanilo.

(176.) c 3

Od dovoljenih solskih milodarov z razpisom visociga c. k. ministerstva bogočastja in uka od 17. oktobra 1849 št. 7133 za učence kirurgije iz Krajskega, je ena stopnja z začetkom šolskega leta z 120 gold. spraznjena, ki se bo podelila iz učilišnega krajskega zaklada.

Tisti učenci, ki se zato oglašiti hočejo, imajo svoje prošnje s priloženim kerstnim listam, s pričbo ubožnosti, slovenskega jezika in z dobrim vspehom dokončanih obeh polovic poslednjega šolskega leta in sicer naj manj četrtega gimnazialnega razreda, do 15. oktobra 1851 pri tem c. k. deželnem poglavarstvu vložiti.

C. k. deželno poglavarstvo

Ljubljana 19. septembra 1851.

Št. 236.

Oznanilo dražbe.

(177.) c 3

V četrtek 9. oktobra t. l. dopoldne med 9. in 12. uro bo v vradni pisarnici v Litii na Savi postavljenega c. k. namestnika inženirja javna dražba v najem c. k. vodostavbeni zalogi vlastnega čez Prusnikovi tok prevaževavnega poda na Savi in zraven pristetega kmetijskega gospodarstva. K tej dražbi se po ukazu častitega c. k. stavbenega vodstva od 30. pr. m. št. 2625 vsi, ki imajo voljo to reč prevzeti, s tem pristavkom povabijo, da se zamorejo bolj natanjki pogoji tukaj vsak dan pregledati, in da je v primerleju, ako bi bil eden ali drug zadržan k dražbi priti, ali ustmeno ne hotel pri dražbi govoriti, njemu tudi prosto, pred začetjem dražbe pismeno ponudbo na 10 kr. koliku in po pogojih sostavljeno vložiti.

Postavljena cena za eno leto znese 550 gold. — vender pa je vsacemu prosto, tudi manj ponuditi.

C. k. ekspositura za stavbe na Savi.

Litija 21. septembra 1851.

Št. 9577.

Proglas.

(179.) c 2

Podpisano c. k. okrajno sodništvo s tem naznani, da je c. k. deželna sodnija v Ljubljani za prav spoznala, Matevža Kramarja iz Gub-

nišča za beba naznaniti, zavolj česar mu je tukajšnja sodnija Martina Ogorelica iz Škofelca za varha dala.

C. k. sodništvo ljubljanske okolice.

Ljubljana 27. septembra 1851.

Heinricher s. r.

Št. 2828.

Oznanilo.

(178.) 3

Visoko c. k. višje vodstvo za občenje II. oddelk je z visocim razpisom od 7. t. m. št. 533/OP poštnje postaji v Ipavi dovolilo za pripravo navkreber, obstoječo iz ravno toliko konj, kolikor se jih za vožnjo navadno rabi, proti Razdertem, pri vsih izrednih poštah in izrednih berzovožnjah, ježno in postilonsko zapitnino, za celo z enojno pošto odmerjeno daljavo pobirati.

Kar zadene cesarke vožnje ima ostati pri sedanjem omenjenju priprežnih odrajtil zrajtane na ³/₈ pošte.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 18. septembra 1851.

Hoffmann s. r.